

Nargiza Tuxtaxodjayeva

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Toshkent Xalqaro Moliyaviy Boshqaruv va

Texnologiyalar universiteti professori

E-mail: nargiza5123@mail.ru

https://doi.org/10.57033/Peshqadam_Karvoni-2026/1/5

SOF TARJIMA FENOMENINING SEMANTIK VA PRAGMATIK XUSUSIYATLARI HAMDA MA'NAVIY AHAMIYATI

Annotatsiya. Ushbu maqolada sof tarjima fenomeni (tarjimada shakl va ma'no muvozanatini saqlash, muallif uslubini "begona qo'shimcha"larsiz qayta yaratish)ning semantik va pragmatik tabiatiga e'tibor qaratiladi. Sof tarjima matn mazmunini oddiy "axborot ko'chirish" darajasida emas, balki ma'no qatlamlari, konnotatsiya, uslubiy rang va kontekstga bog'liq ma'no harakatini to'liq tiklash jarayoni sifatida talqin qilinadi. Maqolada sof tarjimaning semantik yo'nalishlari (denotativ ma'no, konnotatsiya, obrazlilik, metaforik qatlam) hamda pragmatik mezonlari (kommunikativ maqsad, adresat omili, nutqiy akt, implikatura) tizimli yoritiladi. Shuningdek, tarjimaning ma'naviy ahamiyati – madaniyatlararo ko'prik, axloqiy-estetik qadriyatlarni uzatish, milliy o'zlik va ma'naviy xotirani boyitish omili sifatida asoslanadi. O'zbekistonlik taniqli tarjimashunos olimlar G'aybullay Salomov va Zuhridin Isomiddinovlarning ilmiy merosi tahlili asnosida sof tarjima tushunchasining milliy tarjimashunoslikdagi talqini ochib beriladi.

Kalit so'zlar: sof tarjima, semantika, pragmatika, kontekst, ma'naviyat, madaniyatlararo muloqot.

Abstract. This article examines the phenomenon of "pure translation," understood as an attempt to recreate meaning and authorial style without arbitrary additions, while maintaining a balanced relation between form and content. Pure translation is treated not as mere information transfer but as the reconstruction of layered meaning, connotation, stylistic coloring, and context-sensitive semantic dynamics. The paper systematizes key semantic dimensions (denotation, connotation, imagery, metaphor) and pragmatic parameters (communicative goal, audience design, speech acts, implicature). It also argues for the spiritual significance of translation as a bridge between cultures, a channel for ethical-aesthetic values, and a factor that enriches national identity and cultural memory. The interpretation of the concept of pure translation within the context of national translation studies is revealed through the analysis of the scientific heritage of distinguished Uzbek scholars Ghaybullay Salomov and Zuhridin Isomiddinov.

Keywords: pure translation, semantics, pragmatics, context, spirituality, intercultural communication.

KIRISH

Tarjima nazariyasida "sof tarjima" atamasi turlicha izohlanadi. Amaliy tarjima tajribasida u ko'pincha "matnga sodiqlik", "muallif uslubini saqlash", "mazmunni

buzmaslik" kabi mezonlar bilan bog'lanadi. Biroq zamonaviy tarjimashunoslik nuqtai nazaridan sodiqlik (fidelity) faqat so'zma-so'z ko'chirish emas, balki ma'no darajalari va pragmatik ta'sirni teng qayta ishlab berishdir (Nida, 1964: 13). Shuning uchun "sof tarjima"ni semantik ekvivalentlik + pragmatik ekvivalentlik birligida ko'rish maqsadga muvofiq.

"Sof tarjima" atamasining nazariy ildizlari semiotik talqinga borib taqaladi. Roman Jakobsonning (1959) mashhur klassifikatsiyasida tarjima uch turga ajratiladi: intralingvistik (qayta ifodalash), interlingvistik ("sof tarjima" – translation proper) va intersemiotik (transmutatsiya). Jakobson uchun "sof tarjima" bir tabiiy tildan ikkinchisiga ma'no ko'chirish jarayoni bo'lib, bu talqin Umberto Eko tomonidan yanada rivojlantirilgan. Ekoning fikricha, talqin (interpretation) va tarjima o'rtasida kesishishlar mavjud, ammo ular sinonim emas: talqin har doim tarjimani anglatmaydi. "Sof tarjima"da ifoda mazmunining substansiyasi o'zgaradi, ammo ma'no substansiyasi saqlanib qoladi (Eco, 2003: 345; citation:3). Bu esa tarjimani nafaqat lingvistik, balki kognitiv va semiotik jarayon sifatida talqin qilish imkonini beradi.

Zamonaviy tarjimashunoslik paradigmalari nuqtai nazaridan qaraganda, "sof tarjima" tushunchasi lingvistik determinizm chegaralaridan chiqib, matnning semantik qatlamlari, pragmatik ta'sir mexanizmlari va madaniy-ma'naviy kontekst bilan chambarchas bog'liq holda talqin qilinmoqda. Sodiqlik va ekvivalentlik masalalari tarjimonlar assotsiatsiyasining axloq kodekslarida ham o'z aksini topgan bo'lib, ba'zi olimlar buni axloqiy masala sifatida talqin etishni taklif qiladilar (Bennett, 2021: 46; citation:6). Bu borada nemis olimi K. Rays (K. Reiss) tomonidan asos solingan skopos nazariyasi (Reiss & Vermeer, 1984: 67) va J. Xaus (J. House) tomonidan ishlab chiqilgan tarjima sifati baholash modeli (House, 1997: 31) sof tarjimaga nisbatan funksional yondashuvni shakllantirgan bo'lsa, amerikalik tarjimashunos L. Venuti (L. Venuti) tomonidan ilgari surilgan «begonalashtirish» (foreignization) va «uyg'unlashtirish» (domestication) konsepsiyalari (Venuti, 1995: 20) sof tarjimaning madaniyatlararo muloqotdagi o'rnini belgilashda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qilmoqda.

So'nggi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sodiqlik tushunchasini qayta konseptuallashtirish zarurati mavjud. An'anaviy ekvivalentlik paradigmasi ma'no, niyat va madaniy kontekstning murakkabliklarini to'liq qamrab ololmaydi. Pragmatik yondashuvlar

– xususan, Skopos nazariyasi, Relevance nazariyasi va nutqiy akt pragmatikasi – sodiq tarjimani interpretativ va maqsadga yo'naltirilgan akt sifatida talqin etish imkonini beradi. Bu yondashuvda sodiqlik qat'iy ekvivalentlikdan ko'ra kommunikativ maqsad, kontekstual moslik va madaniy rezonansni ta'kidlaydi (Jepri, 2025: 1; citation:4).

O'zbekiston tarjimashunoslik maktabi asoschilaridan biri, akademik G'aybullay Salomov o'z asarlarida aynan shu yaxlitlikka alohida urg'u bergan. Salomovning ilmiy merosi "Maqol va idiomalar tarjimasi" (1961), "Til va tarjima" (1966), "Tarjima nazariyasiga kirish" (1978), "Adabiy an'ana va badiiy tarjima" (1980) va "Tarjima nazariyasi asoslari" (1983) kabi fundamental asarlarni o'z ichiga oladi (citation:1; citation:7). U tarjimaning "muqobillik" (ekvivalentlik) darajasini belgilashda shakliy belgilarning aynan mos kelishini emas, balki asarning g'oyaviy- badiiy ta'sir kuchining to'liq saqlanishini asosiy mezon qilib olgan (Salomov, 1983:45). Salomovning "Tarjima tashvishlari" (1983) va "O'zbek tarjima tarixidan" (1996) kabi fundamental asarlarida sof tarjimaga intilish jarayonida tarjimonning ijodiy laboratoriyasi, muallif uslubiga kirib borish mahorati va milliy koloritni uzatish muammolari chuqur tahlil qilingan (Salomov, 1996:112-115).

Sof tarjimaning muammoli tomoni shundaki, har bir matn (ayniqsa badiiy, diniy-falsafiy, publitsistik) o'zida ko'p qatlamli ma'no va yashirin kommunikativ strategiyalarni jamlaydi. Lingvistika va tarjimashunoslikning yaqinlashuvi 1970-1980-yillardan boshlab matn lingvistikasi, pragmatika va kognitiv tadqiqotlarning rivojlanishi bilan yanada mustahkamlangan. Demak, tarjimon faqat "nima deyildi?" savoliga emas, balki "nima uchun shunday deyildi?" va "kimga qanday ta'sir qilish uchun?" savollariga ham javob topishi kerak (House, 1997: 31). Bu esa sof tarjimani nafaqat lingvistik, balki kognitiv, sotsiokultural va semiotik yondashuvlar uyg'unligida o'rganish zaruratini keltirib chiqaradi.

Sof tarjimaning semantik xususiyatlari

Sof tarjima semantik jihatdan quyidagi asosiy qatlamlarni tiklashni talab qiladi:

Denotativ (asosiy) ma'no va referensiya; matnning predmet-ma'no doirasi (kim? nima? qayer? qachon?) to'g'ri ko'chirilmasa, keyingi qatlamlar (uslub, pragmatika) ham buziladi. Masalan, terminlar, realiyalar, tarixiy nomlar "yaqin ma'no" bilan almashtirilsa, referensiya siljiydi (Newmark, 1988:72).

Konnotatsiya va uslubiy rang; bir soʻzning “lugʻaviy” maʼnosi saqlangan taqdirda ham, uning hissiy ranggi oʻzgarsa, sof tarjima buziladi. Masalan, kinoya, yumor, istehzo, ehtirom kabi qiymat belgilari konnotatsiya orqali uzatiladi (Baker, 2018: 15). Shu sababli tarjimon sinonimik tanlovda “semantik yaqinlik” bilan birga “stilistik moslik”ni ham hisobga oladi.

Misol 1 (denotativ + konnotatsiya):

EN: He is a stubborn man.

UZ-1: U qaysar odam. (konnotatsiya: biroz salbiy, “boʻysunmas”)

UZ-2: U qatʼiyatli odam. (konnotatsiya: ijobiyroq)

Ushbu misol oddiy koʻrinsa-da, oʻzbek tarjimashunos olimi Zuhridin Isomiddinov “Aldoqchi soʻzlar bilan bahs” (1980) nomli maqolasida aynan bunday semantik nozikliklarning tarjimada buzilishi oqibatida obrazning butunlay boshqacha talqin qilinishi mumkinligini isbotlagan. (Isomiddinov, 1980: 148). Isomiddinovning fikricha, “soʻzning farqi”ni anglamasdan qilingan har qanday tarjima – bu asl manbaga xiyonatdir (Isomiddinov, 1980: 150). Uning Gʻaybullar Salomov bilan hamkorlikda yozgan “Sibirning koʻlamli tasviri” (1982) maqolasida Georgiy Markov romanining oʻzbekcha tarjimasi tahlili orqali konnotativ maʼnolarni saqlashning murakkab mexanizmlari ochib berilgan (Salomov & Isomiddinov, 1982: 22).

“Sof tarjima” kontekstga qarab tanlaydi: muallif tanqid qilyaptimi yoki maqtayaptimi?

Obrazlilik va metaforik qatlam; badiiy matnda mazmun koʻpincha obrazlar orqali “koʻchma” shaklda beriladi. Metafora koʻp hollarda milliy-madaniy tajribaga tayanadi. Sof tarjima esa metaforani yo “bevosita” koʻchirish, yo mos ekvivalent topish, yo izohli kompensatsiya qilish strategiyalarini talab qiladi (Venuti, 1995: 20).

Misol 2 (obrazlilik/metafora):

Oʻzbek mumtoz adabiyotidan: “Koʻngul mulkiga sulton boʻlmagʻuncha, – Sanga tushmas bu mulkni zabt etmoq”.

Ushbu baytda “koʻngul mulki” (davlat, saltanat) va “zabt etmoq” (fath qilmoq, egallamoq) soʻzlari orqali inson ruhiyatining murakkab holati davlat boshqaruviga oid metaforalar bilan ifodalangan. Tarjimada bu obrazlarning milliy-madaniy negizini saqlash alohida mahorat talab qiladi.

EN (literal translation): “Unless you become the sultan of the heart’s dominion, – It will not be your lot to conquer this realm.”

EN (pragmatic equivalent maintaining the spiritual depth): "If the kingdom of the heart you cannot command, – This inner world will forever slip from your hand".

Zuhriddin Isomiddinov "Manas" eposining Mirtemir tomonidan qilingan o'zbekcha tarjimasini tahlil qilgan "Turkiy epos va tarjima masalalari" (1995) nomli monografiyasida obrazlilikni saqlash muammosiga alohida to'xtalgan (Isomiddinov, 1995: 67). Uning ta'kidlashicha, Mirtemir "Manas"dagi ko'plab epic obrazlarni o'zbek o'quvchisiga tushunarli va ta'sirchan qilib o'girishga muvaffaq bo'lgan, biroq ayrim o'rinlarda obrazlar "so'nib" qolgani tarjima nazariyasi uchun muhim xulosalar beradi (Isomiddinov, 1995: 92-94).

Sof tarjima har doim so'zma-so'z emas; asosiy maqsad – estetik ta'sirni yo'qotmaslik.

Kontekstga bog'liq ma'no harakati (contextual meaning); bir birlik (ibora, idiom, nutq formulasi) turli kontekstlarda ma'no kengayishi yoki torayishi mumkin. Demak, sof tarjima "bir xil birlik – bir xil tarjima" qoidasi bilan cheklanmaydi; u kontekstni ma'no yaratish mexanizmi sifatida qabul qiladi (Lyons, 1977: 45).

Misol 3 (kontekstual ma'no harakati – milliy kolorit misolida): O'zbek tilidagi "Ko'ngli ochildi" iborasi turli kontekstlarda turlicha ma'no kasb etadi. G'aybullar Salomov "Tarjima tashvishlari" asarida bu kabi milliy xarakterdagi iboralarni tarjima qilishning murakkabligini ta'kidlab, ularni faqat kontekst orqali anglash mumkinligini yozgan (Salomov, 1983: 102).

Vaziyat A (yaxshi xabardan keyin): "Usto-dan maqtov eshitib, ko'ngli ochilib ketdi." Tarjimasi: He felt relieved and joyful after receiving praise from the teacher.

Vaziyat B (mehmondo'stlik): "Mehmonni ko'rib, ko'ngli ochilib, kulib qarshi oldi." Tarjimasi: His heart warmed at the sight of the guest, and he greeted him with a smile.

Vaziyat V (kasallikdan so'ng): "Bir hafta kasal bo'lib yotdi, endi ko'ngli ochilib, ovqatga tushdi." Tarjimasi: After a week of illness, his appetite has finally returned.

Bir ibora turli kontekstlarda turli "nuansa"ni beradi; sof tarjima kontekstni "kalit" sifatida ishlatadi.

1-jadval. Sof tarjimada semantik qatlamlar va tiklash mezonlari

Sof tarjimaning pragmatik xususiyatlari.

Tarjima jarayonida pragmatika – ya'ni matnning kommunikativ niyati va adresatga ta'siri – alohida mezondir.

Bir matnning auditoriyasi (talaba, mutaxassis, ommaviy o'quvchi) o'zgarganda pragmatik strategiya ham o'zgaradi. Sof tarjima, shunga qaramay, muallifning maqsadini saqlagan holda adresatning tushunish imkoniyatini ham hisobga oladi (Hatim & Mason, 1990:78).

Bu borada G'aybullar Salomovning "Qayta yaratish va aksiltarjimachilik"(1989) suhbatida bildirgan fikrlari diqqatga sazovordir. Uningcha, har qanday badiiy asar tarjimasi – bu "qayta yaratish" jarayoni bo'lib, unda tarjimon asl matnning pragmatik ta'sir kuchini yangi til muhitida qayta tiklashi lozim. Agar tarjimon bu ta'sir kuchini saqlay olmasa, u sof tarjimadan uzoqlashgan bo'ladi (Salomov, 1989:3).

Buyruq, maslahat, da'vat, ogohlantirish, duolar – bularning barchasi nutqiy akt sifatida illokutiv kuchga ega. Tarjimada shu kuch pasaysa yoki oshib ketsa, pragmatik ekvivalentlik buziladi (Searle, 1969: 16). Matn ko'pincha hamma narsani ochiq aytmaydi; ma'lum qismi "o'quvchi biladi" degan presuppozitsiyaga tayanadi. Implikaturani yo'qotish – matnni "quruq" qilib qo'yadi, ortiqcha izoh esa muallif uslubini buzadi (Grice, 1975:47). Sof tarjima bu muvozanatni saqlashni maqsad qiladi. Tarjimada minimal moslashtirish (masalan, realiya izohi, termin bir xilligi, madaniy tushuntirish) zarur bo'lishi mumkin. Ammo bu moslashtirish muallifning niyatini o'zgartiradigan "ijodiy qo'shimcha"ga aylanmasligi kerak – sof tarjimaning asosiy chegarasi shu yerda (Newmark, 1988:90).

O'zbek tarjimashunosligida so'nggi yillarda olib borilayotgan innovatsion loyihalar, xususan, filologiya fanlari doktori Gulnoza Odilova rahbarligidagi "O'zbek va ingliz tillarining elektron poetik lug'ati"ni yaratish borasidagi ishlar sof tarjimaning pragmatik jihatlarini takomillashtirishga xizmat qiladi (Odilova, 2023). Ushbu lug'atda inson qiyofasi, fe'l atvori, tabiat va milliy timsollar tasviri jamlanib, tarjimonlarga badiiy asarning nafaqat syujetini, balki undagi pragmatik ta'sirni ham to'liq yetkazish imkonini beradigan vosita yaratilmoqda. Loyiha muallifining ta'kidlashicha, oddiy lug'atlarda "ko'z" so'zining faqat "eye" tarzida berilishi, aslida o'zbek adabiyotida uchrovchi "ohu ko'z", "so'lg'in ko'z", "ayyor ko'z" kabi pragmatik ma'no yuklangan obrazlarni tarjimada yo'qotishga olib keladi. Elektron poetik lug'at aynan shu muammoni hal etishga qaratilgan (Odilova, 2024).

Sof tarjima faqat til hodisasi emas; u ma'naviy-madaniy jarayon. Tarjima xalqlar o'rtasida bilim, qadriyat, tarixiy tajriba almashinuvini ta'minlaydi. "Sof" yondashuv

esa bu almashinuvda buzilish (stereotiplash, soddalashtirish, noto'g'ri talqin) ehtimolini kamaytiradi (Venuti, 1995:42).

Badiiy va diniy-falsafiy matnlarda axloqiy g'oyalar bevosita buyruq shaklida emas, ko'pincha obraz, ramz, hikoya orqali beriladi. Sof tarjima ana shu estetik shaklni saqlagan holda axloqiy mazmunni ham o'tkazadi (House, 1997:55).

Tarjima va din, tarjima va ma'naviyat o'rtasidagi murakkab munosabatlar "The Routledge Handbook of Translation and Religion" (2023) nomli xalqaro qo'llanmada keng yoritilgan. Mazkur to'plamda turli xil muqaddas matnlar (yozma, og'zaki, qo'lyozma, bosma, raqamli, arxitekturaliy shakllar, muqaddas san'at obyektlari, intersemiotik matnlar) tarjimasining o'ziga xosliklari tahlil qilingan. Muhimi shundaki, unda sharh, tafsir va tarjimaning o'zaro aloqasi, "muqaddas" va "dunyoviy" toifalarining tarjimada qurilishi masalalari ko'rib chiqilgan (Israel, 2023:1-10). Bu tadqiqotlar sof tarjimaning diniy-falsafiy matnlar kontekstidagi ma'naviy ahamiyatini chuqur anglash imkonini beradi.

O'zbekistonlik tadqiqotchilar tomonidan tarjimaning madaniyatlararo muloqotdagi o'rni va uning ma'naviy qatlamlari masalasi faol o'rganilmoqda. Jumladan, Abdisharipova Mahliyo va Nurmetov Shomurodning "Tarjima jarayonida madaniyatlararo tafakkur" (2025) nomli maqolasida tarjimonning turli madaniyatlar o'rtasidagi tafovutlarni tushunishi va shu asosda matnni aniq va to'g'ri tarjima qilishi uchun madaniyatlararo tafakkurning zarurligi asoslab berilgan. Tadqiqotchilarning fikricha, madaniyatlararo tafakkur nafaqat til bilimiga, balki tarjimonning boshqa madaniyatni tushunish va uning ma'naviy qadriyatlariga nisbatan sezgirlik qobiliyatiga ham bog'liq bo'lib, sof tarjimaga erishishda muhim omil hisoblanadi. Mualliflar ta'kidlashicha, madaniyatlararo tafakkurga ega bo'lmagan tarjimon noto'g'ri yoki noaniq tarjima qilishi mumkin, bu esa madaniyatlararo muloqot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi (Abdisharipova & Nurmetov, 2025:53-54).

Tarjima orqali milliy tilning ifoda imkoniyatlari kengayadi: yangi tushunchalar, yangi uslubiy modellar, yangi diskurs shakllari kirib keladi. Biroq bu jarayon "o'zbekcha fikrlash"ni siqib chiqarmasligi, aksincha, uni boyitishi lozim. Bu muvozanatni saqlashda Zuhridin Isomiddinovning "Dil ko'prigi"(1998) va "O'zbekning birinchi kalomi" (1999) kabi maqolalarida ilgari surilgan g'oyalar muhim ahamiyat kasb etadi. Isomiddinov sof

tarjima deganda milliy o'zlikni yo'qotmagan holda umuminsoniy qadriyatlar almashinuvini tushungan va bu boradagi ilmiy-nazariy qarashlari bilan o'zbek tarjimashunosligiga salmoqli hissa qo'shgan (Isomiddinov, 1998; 1999).

XULOSA

“Sof tarjima” fenomeni semantik va pragmatik mezonlarning birligida namoyon bo'ladi: denotativ ma'no, konnotatsiya, metaforik qatlam va kontekstual ma'no harakati semantik asosni tashkil etsa, kommunikativ maqsad, adresat omili, nutqiy aktlar, implikatura va presuppozitsiya pragmatik “ta'sir ekvivalentligi”ni belgilaydi. O'zbekistonlik olimlar G'aybulla Salomov (Salomov, 1983; 1996) va Zuhridin Isomiddinovlarning (Isomiddinov, 1995; 1980) ilmiy merosi sof tarjimaga intilish jarayonida yuzaga keladigan nazariy va amaliy muammolarni chuqur anglab yetishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Ularning asarlari nafaqat milliy tarjimashunoslik maktabining asosiy tamoyillarini shakllantirgan, balki sof tarjima fenomenining ma'naviy-madaniy qatlamlarini ochib berishga ham ulkan hissa qo'shgan. Demak, sof tarjima – “so'zma-so'z” emas, balki ma'no + ta'sirni imkon qadar muvofiq qayta yaratish jarayonidir. Uning ma'naviy ahamiyati esa madaniyatlararo muloqotni sifatli qilish, axloqiy-estetik qadriyatlarni to'g'ri uzatish va milliy tilning ifoda imkoniyatlarini boyitish, shuningdek, o'zbek tarjimashunosligining jahon ilm-fani bilan integratsiyalashuvini ta'minlash bilan izohlanadi. bilan izohlanadi.

MANBA VA ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdisharipova, M., Nurmetov, Sh. 2025. “Tarjima jarayonida madaniyatlararo tafakkur. IQRO jurnali, 16(01), 53-54.
2. Baker, M. 2018. In Other Words: A Coursebook on Translation. London: Routledge.<https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315619187/words-mona-baker>
3. Bennett, K. 2021. «The Ethical Dimensions of Fidelity in Translation.» In: Translation Ethics. London: Routledge.
4. Eco, U. 2003. Dire quasi la stessa cosa. Milano: Bompiani.
5. Grice, H. P. 1975. “Logic and Conversation.” In: Syntax and Semantics 3: Speech Acts. New York: Academic Press.: <https://thegricean.github.io/xprag-ling247/readings/grice1975.pdf>.
6. Hatim, B., Mason, I. 1990. Discourse and the Translator. London: Longman.
7. House, J. 1997. Translation Quality Assessment: A Model Revisited. Tübingen: Narr.https://books.google.com/books/about/Translation_Quality_Assessment.html?id=D16aYuTCBJ0C.

8. Isomiddinov, Z. 1998. «Dil ko'prigi.» // Jahon adabiyoti jurnali, 1998-yil, 3-son.
9. Isomiddinov, Z. 1999. «O'zbekning birinchi kalomi.» // Jahon adabiyoti jurnali, 1999-yil, 6-son.
10. Jakobson, R. 1959. «On Linguistic Aspects of Translation.» In: On Translation. Cambridge: Harvard University Press.
11. Jepri, J. 2025. «From Equivalence to Function: Pragmatic Approaches to Faithful Translation.» Ilmu Budaya: Jurnal Bahasa, Sastra, Seni, dan Budaya, 9(3).
12. Lyons, J. 1977. Semantics. Cambridge: Cambridge University Press.
13. Newmark, P. 1988. A Textbook of Translation. London: Prentice Hall. https://openlibrary.org/books/OL2736178M/A_textbook_of_translation
14. Nida, E. A. 1964. Toward a Science of Translating. Leiden: Brill.
15. Odilova, G. 2024. «Badiiy tarjimada poetik lug'atlarning o'rni.» // Tarjima san'ati jurnali, 2024-yil, 1-son, 45-52-betlar.
16. Salomov, G'. 1966. Til va tarjima. Toshkent: Fan.
17. Searle, J. R. 1969. Speech Acts. Cambridge: Cambridge University Press.: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139173438>
18. Venuti, L. 1995. The Translator's Invisibility. London: Routledge.